

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULŪ XLVII.

Joi 15 (27) Noemvre

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortisorii nefrancați nu se primează. — Manuscripte nu se retrămit.

N° 218.

1884.

BrașovŪ, 14 (26) Noemvre

Peste puține zile se va începe desbaterea bugetară în dieta ungară. Precum se spune o pozițiunea maghiară se pregătește de luptă. Membrii ei vorŷ ține ca de obicei discursuri lungi și înfocate, dându-și silința de a probă, că tabloulŷ financiarŷ, celŷ desfășură ministrulŷ de finance, comitele Szapary, nu reprezintă realitatea, ci este zugrăvitŷ cu culori înșelătore, ca ȳmenii se credă, că mergŷ spre bine, când ei n'au d'a se așteptă decâtŷ numai la mai rău. Pȳte că vomŷ află cu acēsta ocaziune și cāte ceva, ce se petrece pe după culise.

Lupta opozițiunii va fi zădarnică, ba se pȳte țice că în rēndulŷ acesta va fi mai dificilă ca în alți ani pentru că una și nedespărțită este falanga majorității tisaiste. Mamelucii vorŷ încercă cu laude pe ministrulŷ de finance, pentru că de astădată a declaratŷ, că nu va aduce nici unŷ proiectŷ pentru urcarea dărilorŷ și că deficitulŷ a scădutŷ cu cāteva milioane. Slugile plecate ale guvernului vorŷ strigă în chorŷ cu îngâmfare, că regimulŷ de astăzi a salvatŷ situațiunea financiară a țerei. Puținŷ le pasă lorŷ de aceea cum și în ce modŷ s'a produsŷ aparenta îmbunătățire în bugetŷ.

Ce importă decă contributorilorŷ le ese limba de bine ce au fostŷ taxați, ca sē se producă falsă speranță în restabilirea echilibrului. Destulŷ că în periodulŷ trecutŷ au intratŷ atâtŷ bani în cassa statului, ca cēta mamelucilorŷ sē-și pȳtă continua în liniște și cu mândriă marea misiune de a salvă patria votându pentru proiectele guvernului. La țina de mâne și așa nu se mai gândesce nimeni.

Probabilŷ că se va găsi vr'unŷ vorbitorŷ, care va aduce aminte „părinților patriei,“ că, decă vorŷ se cunoscă adevărata stare financiară a statului sē-și pună înainte de tȳte cu serioșitate înțrebarea, că ȳre cum s'ar presentă ađi bugetulŷ decă monarchia nȳstră nu s'ar fi bucuratŷ dela 1867 cȳce de cea mai profundă pace? A veni după 7 ani de pace c'unŷ deficitŷ ca celŷ „scădutŷ,“ l'a presentatŷ d. Szapary, nu însemnă alta decâtŷ a mărturisitŷ reua administrațiune a guvernului de până acum și critica situațiune a financiarŷ statului, care economicesce nu e nicidecum pregătitŷ pentru eventualitatea unui viitorŷ răboiu.

Dēr decă va vorbi careva de posibilitatea unei viitoare încurcături, par' că vedemŷ cum vorŷ redicā fidelii d-lui Tisza și cum vorŷ țigă într'unŷ glasŷ, că pace va fi încă vre-o 7 de ani celŷ puținŷ și că acestŷ rezultatŷ este de mulțumi totŷ numai politicei dibace a lui Andrassy și a amicului sēu Tisza. Și într'adeș, ce era sē fiă de sērmanii de noi decă prințele Bismarck nu și-ar fi gășitŷ ȳmenii atâtŷ devotați ca Andrassy și Tisza?

Dēr sē lāsămŷ aceste cestiuni ale politicei și sē ne întȳcemŷ la obiectŷ. ȳstea mărturisescŷ se va bucură și pe viitorŷ de concursulŷ contingentului deputațilorŷ croați și, ca sē nu țimenea în dubiu despre acēsta, s'a arangiatŷ țerț o mică demonstrațiă. Reprezentanții Croațiilor alesi de partida Banului Khuen-Hederich s'au dusŷ cu toții, 36 la numērŷ, la d-lŷ Tisza ca sē-lŷ asigure, că ei vorŷ susține tare pacea cu Ungaria și vorŷ pune și pe viitorŷ

voturile lorŷ la dispozițiunea ministrului președinte sub modalitățile de pân'acum.

După ce s'a aședatŷ șgomotulŷ, ce l'a produsŷ strigarea „Zivio nas minister predsjednik Tisza!“ d-lŷ Tisza le-a datŷ sē cunoscă trāmișilorŷ Banului Hedervāry, că elŷ va sē sē respplătescă fiecāruia, ca și întrecutŷ, serviciile ce i le va aduce.

Insē cu totŷ sucursulŷ Croațiilor d-lŷ Tisza se teme că nu va pȳte scȳte la limanŷ proiectulŷ de reformă a camerei magnațilorŷ așa cum doreșce elŷ. Sunt semne că acestŷ proiectŷ va întâmpinā o aprigă opozițiune mai alesŷ diu partea magnațilorŷ. Opoziționalii se vorŷ acățā mai alesŷ de aceea parte a proiectului, care dispune, că a treia parte din membrii camerei magnațilorŷ potŷ fi numiți de guvernŷ. Magnații mireni în frunte cu comitele Ferdinand Zichy se pregătescŷ la o campaniă în contra guvernului, ca și aceea, ce au întreprins'o în afacerea cāsătorielorŷ mixte, și probabilŷ că și prelații le vorŷ secundā.

C'unŷ cuvēntŷ, d-lŷ Tisza presēme ȳrași o grea furtună și se țice, că de aceea s'a și hotărītŷ a amānā afacerea „mēsurilor escepționale“ până la sesiunea viitoare a dietei, ca nu cumva opozițiunea sē folosescă aceste „mēsuri“ ca armă în contra guvernului.

Vomŷ vedē decă îi va succede și de astădată d-lui Tisza a-și realisā planurile și decă față cu elŷ nu are valȳre țicala: numai până odată merge ulciorulŷ la fântānă!

CRONICA POLITICĂ.

În țiarulŷ „Vaterland“ din Viena sē discutēză reformarea delegațiilorŷ. Delegațiunile le numesce țoia clericală federalistă o „bordură parlamentară a absolutismului,“ și ȳroniā a principiului representațiunii poporului și preține ca amēndouē jumētațile imperiului sē fie aduse intro legătură mai strēnsă. De aceea face propunerea, ca amēndouē delegațiunile sē se alēgă de parlamentele respective nu în fie-care anŷ ci la începutulŷ fiecārei periode legislative pentru totŷ timpulŷ acestei periode. A doua propozițiune țice, că decă o delegațiune sēu alta doreșce prin conclusŷ, sē se pȳtă conchēmā și ține despre o cestiune subversantă consultațiunii comune a amēndurorŷ delegațiilorŷ. Aceste propozițiuni s'au desvoltatŷ într'o corespondență de la Pesta a țiarului „Vaterland“. Partisanii autorilorŷ unguresci a diplomii din Octomvrie, țice „N. fr. Presse,“ pare că s'au restauratŷ incetulŷ cu incetulŷ din jalniculŷ fiascŷ, ce li le-a pregătitŷ Franciscŷ Deak. Decă contele Clam-Martinitz conduce parlamentulŷ austriacŷ, pentru ce sē-și fi perdutŷ contele George Apponyi orice speranță într'o înviere politică?

Delegații Croației și Slavoniei, cari s'au trimisŷ de dieta croată în parlamentulŷ ungurescŷ, au ținutŷ la 23 Noemvre în localitățile clubului partidei liberale o conferință, în care s'a luatŷ hotărērea, ca delegații, în considerațiune, că rezultatulŷ alegerilorŷ în Croația, cu tȳte agitațiunile neconșcientȳse ale elementelorŷ fără frēu, s'a manifestatŷ în modŷ strălucitŷ pentru menținerea necondiționată a uniunii cu Ungaria, sē aducă în corpore omagie lorŷ ministrului președinte ungurescŷ.

În țilele trecute s'a rehabilitatŷ în onȳrea sa Artur Gȳrgey, comandantulŷ supremŷ alŷ armatei unguresci dela 1849, care a depusŷ armele la Șiria (Vilagos) înainte Muscalilorŷ. Trei țeci și cincŷ de ani opiniunea publică a Ungariei l'a condamnatŷ pentru capitulațiunea dela Șiria susținēndŷ, că elŷ ar fi trādatŷ

armata ungurescā. Declarațiunea Honvețilorŷ de odinȳră culminēză în următoarele: „Capitulațiunea dela Șiria față cu o forță militară atâtŷ de mare nu este trādare nu este o faptă, care ar pātă armele nȳstre, nu este nici o crimă în contra patriei, ci a fostŷ o terminare umană și onorifică a vērșării de sange fără de nici unŷ folosŷ într'unŷ rēșboiu fără de nici unŷ scopŷ și care nu se mai pȳte motivā. Cātŷ pentru cele ce s'au întâmplatŷ după capitulațiune, pentru acelea nu mai pȳte fi responsabilŷ nici unŷ Ungurŷ.“

Presa francesă și englesă întâmpinā discursulŷ tronului, cu care s'a deschisŷ Reichstagulŷ germanŷ, cu cuvinte amicale și cu recunoștință „Standard“ îi consacără unŷ cāldurosŷ articolŷ și țice, că Germania este în adevērŷ pacea. Nu mai puținŷ „Rēpublique française“ laudă iubirea de pace a discursului și observă: „Trebue accentuatŷ, că nici odată suverani și miniștri n'au făcutŷ mai liniștitȳre declarațiunii ca dela întâlnirea din Skiernevice. Se pare în adevērŷ, că repețitele declarațiunii ale împērațilorŷ și ministrilorŷ lorŷ corēspundŷ în faptă politicei Curțilorŷ nordice și că Europa, afară numai când s'arŷ ivi evenimente neprevēdute, pȳte conta pe liniște cātva timpŷ, atâtŷ de necesară industriei și comerțului ei.“

La 23 Noemvre vr'o 5000 de lucrătorŷ fără ocupațiune s'au adunatŷ în sala Levis în Batignoyles, fiindŷ invitați de mai multe camere de sindicați. Invitarea încheiā cu cuvintele: „Nu putemŷ muri de fȳme, când ambarele suntŷ pline cu cereale; nu putemŷ zăce pe stradă, când cele mai bune locuințe stau gȳle; nu putemŷ degera în sdrențe, când magazinele suntŷ pline cu haine. Sē cāutămŷ decŷ mijloce de a scāpa din fiorȳsa situațiune.“ În adunare s'au ținutŷ discursuri revoluționare și anarchiste, și s'au făcutŷ mai multe bātāi în sală. Unŷ oratorŷ a fostŷ lovitŷ în față. Cātră sērā s'au luatŷ mai multe rezoluțiuni, de a rēsturna republica burgesă. (Strigāte: Josŷ cu burgesii, josŷ cu Ferry, trāiascā comuna!) Poliția fiindŷ avisatā, că lucrătorii vorŷ demonstra pe strade, apārŷ în mare numērŷ în acelu locŷ. Când lucrătorii părășiră sala formāndŷ grupuri în stradă, poliția nāvāli în cete țari sē împrāștia mulțimea. Lucrătorii protestară și se opuseră, așa că se începŷ o încērare grȳznică, în care multorŷ polițiști le-a mersŷ de totŷ rău. În ajutorŷ le veni despărțāminte țari de polițiști, și încērarea degeneră într'o luptă violentă. Comerțianții își închiseră prāvāliile. Ștrada n'a pututŷ fi curățitā, decâtŷ după ce sosi unŷ despărțēmēntŷ de gardă cālărășă republicană. S'au făcutŷ vr'o sută de arestări. Abia pe la 7 ȳre sērā se liniști strada, pe care patrolau cete de polițiști.

În ședința dela 21 Nov. a comisiunii pentru Tonchingŷ a camerei francesce Clēmenceau a făcutŷ opozițiune politicei lui Ferry, care a fostŷ gata a rēspunde la tȳte întrebările. Cu privire la mijlocirea Angliei între Franția și China, Ferry n'a datŷ nici o lāmurare, țicēndŷ că acēsta'i unŷ secretŷ, ce nu'i aparține lui. Parisienii devinŷ totŷ mai curiosi a sci acestŷ secretŷ și bānuescŷ, că Anglia ar fi cerutŷ compensațiunii și că guvernulŷ francescŷ i-ar fi acordatŷ. Acēstā bānuială și-a esprimatŷ o și Clēmenceau, dar Iules Ferry a combātutŷ o cu hotărēre. Ce privesce partea materială a cestiunii Tonchingului, ministrulŷ de marină a mărturisitŷ, că ađi Tonchingulŷ nu aduce pe lună unŷ venitŷ mai mare ca 80 până la 100,000 franci, și generalulŷ Milot a țisŷ, că acolo nu e nici unŷ tērēmŷ pentru comerțulŷ și industria Franceiei. Aceste mărturisiri suntŷ descuragiatȳre pentru speculanții, cari de lunŷ de țile grāmādescŷ guvernulŷ cu petițiunii și concesiunii pentru Tonchingŷ; de aceea a asiguratŷ și Ferry, că o mijlocire acceptabilă n'ar refusa-o. Dar după cum singurŷ a declaratŷ esistă puținŷ sortŷ pentru o astfelŷ de mijlocire. De aceea bine s'a făcutŷ, că s'an trimisŷ întăriri de trupe la Tonchingŷ. Deja 4000 de ȳmeni s'au imbarcatŷ și pȳte sē fie trebuință de unŷ mai mare numērŷ de trupe, deȳrece Chinesii în timpulŷ din urmă au devenitŷ cutezătorŷ. Astfelŷ „Agenția Havas“ anunță cu data de 23 Noemvre din Hanoi, că unŷ despărțēmēntŷ de trupe francesce sub colonelulŷ Duchesne a a-

Școlile române din orașul românesc, atât cele primare de ambele sexe cât și gimnaziul de băieți n'au un edificiu al lor propriu, și profesorii școlii primare precum și ai gimnaziului de băieți sunt niște indiviți cari nu-și au făcut studiile lor la o școală română, exceptând numai pe directorul gimnaziului.

Cum pot să derogarea școlile române din Turcia fiind în asemenea comparație cu școlile celorlalte naționalități? Turcii, Francesii, Israelii, Protestanții, Bulgarii, toți au școlile lor cu propriile lor edificii în acest oraș, în România n'au un edificiu propriu pentru școlă lor, asemenea n'au nici biserica.

Mulți Români au dorința ca să-și instruiască fetele lor, după ce au absolvat cursul primar, la o școală secundară. Der unde să le trimită? În totă Macedonia nu se găsește nici o școală secundară de fete și atunci sunt siliți a le trimite la școlile secundare grecesci sau bulgăresci.

Unul dintr'ei, cu adevărate sentimente, ne vîndu să trimită pe unica sa fiică la școlile grecesci sau bulgăresci, unde i-o cerea cu mare stăruință, ca bursieră, a trimis-o aici la București ca să învețe la o școală secundară, în limba sa maternă, însă s'a înșelată amar, căci nici n'a fost primită și aproape de 3 luni stă fără nici un câpătaiu. Autoritatea respectivă de aici i-a spus că se ducă de unde a venit, sau să o primărească acela care i-a spus că se vină în București. Ei bine! acela, din nenorocire, a murit (repausatul generalu Carolu Davilla a spus că se vină o fată din Macedonia în locul unei repaustate tinere eleve macedonice de la Asilul Elena Dónna). Acum ce trebuie să facă nenorocita copilă? Cum și cu ce față să se întorcă îndărăt? Cum s'ermanii ei părinți, 1) cari luptă cu sacrificii morale și materiale pentru progresul cauzei române, să suferă rușinea vădîndu că acum inamicii cauzei române își vor bate joc de ei dicîndu-le:

Nu va plăcutu internatele noastre? Ecă acum că fiica voastră este isgonită de aici cari dicu că voru să vă deștepte.

„Românul.”

CRONICA AGRICOLĂ.

Ocupațiunile și plăcerile câmpenești. — Agricultura. — Administrațiunea. — Singurătatea. — Lectura. — Conversațiunea. — Artele gimnastice. — Plăcerile primăverii, verii, toamnei și ernoii.

Cei ce trăesc în orașe ținut de afaceri, de serviciile ce patria reclamă dela capacitățile lor, suspină adese după aerul curat dela țară; der omii fără lucru, ce se resfață în avuții, leneșii, prostii, ce trăesc fără se face ceva, nu îndrănesc să iasă la țară, de frică ca să nu li se urască petrecîndu timpul acolo. Pe aceștia îi putem asemăna mai bine cu cârțile, cari nu pot trăi afară din găurile lor subpămîntene și cari preferă scobiturile lor strîmte, fără aer și lumină, în locul pajștei verde, luminată de razele viu făcătoare ale soarelui. Viața câmpenească este un isvor neîntrerupt de ocupațiuni și plăceri, cari în adevăr nu pot produce altă încurcatură, decât aceea de a nu ști, pe cari să alegi mai curîndu.

Mai înteu de tôte, este studiul agriculturii în cărți și pe teren, teoria și practica fiind cele două condițiuni nedespărțite și neapărate pentru a forma un agricultor deservit. Activitatea robustă, cerută în exploatațiunile rurale întinse, va alterna cu plăcutele ocupațiuni de horticultură și grădinărie. Studiul principiilor fundamentale ale agriculturii, vor face a se înțelege necesitatea de a cunoște astfel botanica, fizica, chimia, zoologia, științe cari se completează una pe alta și con-

ducă spiritul a pătrunde pe întinsul domeniu al istoriei naturale despre care celebrul Cuvier a spus: „folositor în singurătate, destul de larg, pentru a satisfice inteligența cea mai vastă, destul de interesantă spre a liniși sufletul cel mai agitat, el mîngăie pe cei nenorociți și potolește pasiunile violente. Odaia spiritul întors spre contemplarea acestei armonii a naturii, regulată într'un chip neștrămutat de cătră Providența, află motorii ce depand de liberul arbitru al omului, sunt prea mici și prea slabi.

Practica unei agriculturii luminate cere, ca tôte operațiunile să fie regulate, supuse unui control, unei sisteme de comptabilitate bine întocmită; acăsta este în adevăr făclia care luminează calea oricărei întreprinderi industriale sau rurale. Aceste țise mai înainte, ne conducă direct a cerceta principiile economiei cari trebuie să guverne societatea civilă în folosul statului și al particularilor. Ecă-ne deci intrați în domeniul economiei publice și private.

„Economia, dice Ramagnosi, este fundamentul moralei și al politicii. Din satisfacerea intereselor materiale decurg virtuțile morale și sociale.” Istoria erorilor economice ale secolilor trecute, se lăgă neapărat de condițiunile politice ale popoarelor, precum și interesele materiale atingă pe cele morale. Astfel luîndu ca punct de plecare cultura câmpurilor, și urmîndu calea trasă de raționament, ajungem încet-încet a înfățișa cu atențiune, tôte interesele sociale ce atîrnă unele de altele ca și deosebitele belciuge ale aceluiași lanț.

Cercetîndu bazele primordiale ale agriculturii și examinîndu cauzele prosperității sau decadentei sale, străbătîndu până în fundamentul societății umane, vom descoperi, că lumina inteligenței este totu atît de necesară fecundațiunii solului ca și lumina soarelui. Spre a dobîndi, rîpîndu din câmpul imens al științei, cunoștința adevărului, este neapărată ca nici o forță contrară să nu se opună acestor cercetări; de aci trebuie să conchidem că libertatea este indispensabilă la începutul progresului.

Décă cu tôte acestea, acăsta libertate apare pe neașteptate și fără pregătire, într'un popu înșos printr'o lungă servitute, ea produce atunci același efect ca și lumina care vine d'o dată, care străbate în adevăr întunerecul, dar care ia ochii și orbesce în același timp. Încet-încet ochii se deprind cu noulă rață, cari ajung în fine a lumina adevărul curat. De aci urmeză trebuința de a deprinde ochii treptat cu lumina, și de a pregăti popu prin instrucțiuni perfecționate cu încetul, spre a pute primi fără vătămă influența libertății.

Din studiul atător încercări ale genului uman, în timp de atăta secul, suntem neapărat conduși a recunoște, că singura uasă socială prin care se pôte atinge cel mai mare progres posibil, este libertatea luminată de făclia adevărului, sprijinită de dreptate, întărită prin ordine, muncă și pace. Iacă la ce rezultat conduce dezvoltarea agriculturii!

Tinerii, crescuți în principii solide și mîntuitoare ale vieții domestice, oricăte studi îi vor cöce, se vor oțeli în contact și vor deveni cetățeni folositori. Inițiat de timpuriu, în cercul restrîns al comunei, în administrațiunea intereselor publice, vor pute, întăriți prin experiențe și științele căpătate, să dea cele mai mari servicii.

Décă sörtea îi chiamă a servi patria în funcțiuni mai înalte, ei vor aduce un amor luminat țerei, o cunoștință adevărată de trebuințe, vor dovedi în sens practic și o mare străbateră de spirit în afaceri, vor face binele fără ambițiune și îndărîncire. Întăriți prin

adeveru fără vanitate, mândri de demnitatea lor omni liberi, cunoscînd și valoarea legitimă, vor bîndi în amorul de patrie și de familie, perspicacitate curajului și forța care constituie națiunile prospere, respectate, inviolabile.

Științele naturale și sociale, cu aplicațiunile lor actele agronomice, sunt studiile cele mai potrivite pentru cel ce se destină vieții câmpenești; acăsta însă nu împedă alte aptitudini a se dezvoltă; în tăcerea și liniștea dela țară, pot să se nască mari genii, în tôte ramuri științei umane. Canova eși dintr'un sat modest Pașagno, și veni la Roma, unde își ilustră numele și Prin prin statuile sale.

Décă spiritul inițiat în studiul științelor, literaturii, artelor, simte geniul mai departe, părăsește singurătatea dela țară și mîrgă a se arunca în amestecul arțelor din orașele mari, unde în mijlocul luptelor de pasiuni mici și mari, în centrul mișcării intelectuale și artistice, va află alimentul necesar dezvoltării geniului și un stimulant în lucrările cele mari.

Plăcuta vietă rurală din copilărie, nu se va putea în șborul imaginațiunii fertile și după multe lupte și victorii, se va părea mult mai plăcută în anii de bătrînețe; și decă vre-o dată iluziunile de aur ale tinereții, se vor învli în suflarea unor decepțiuni amare dacă fantoma unei glorii urmărite fără succese, s'ar acoperi de nereușite nemeritate, sufletul în adevăr nu va pute află consolațiune, de cătu în felul existenței sale de mai înainte. Sub umbra copacilor și în plăcuta liniște dela țară, află balsamul ce potolește durerile ferbinții. Singurătatea liniștită și plină de cugetări, după un trai sdruncinat de oraș, contemplațiunea senină a naturii, după întinse lucrări ale spiritului, convînu sufletului unui om slăbit, prin luptele vieții sociale.

„În singurătate, dice Thomas, tôte orele lasă o urmă, tôte momentele sunt pline de vre-o idee... numai în singurătate sufletul este pe deplin independent... el e liber ca și cugetarea omului ce ar trăi singur.”

Va urmă.

ULTIME SCIRI.

Pesta, 25 Noemvre. — Delegații Croației și Slavoniei au fost primiți erii în audiență de cătră ministrul președinte Tisza. Vucotinic a vorbit în numele delegațiilor, declarînd că partida națională ține de cea mai sfîntă datoriă a sa, de a menține nealterat pactul cu Ungaria. Ministrul președinte Tisza a asigurat, că va promova tôte acele dorințe ale Croației-Slavoniei, care concördă cu binele întregului stat al coronei ungurești.

Strassburg, 25 Noemvre. — Un comunicat al guvernatorului interdice aparițiunea mai departe a celor trei țiare: „Union Elsass-Lothringens,” „Schiltigheimer Echo” și „St. Odilien.” Interdicerea e motivată pe creșterea propagandei reuniunilor șovinistice dincolo de Vosgi, care e periculoasă dezvoltării germane a țării.

DIVERSE.

Temperanță silită — Citim în „Courrier des Etats-Unis:” Deși Statul indian n'a introdus în constituțiunea sa un amendament, care interdice fabricațiunea și vîndarea beuturilor alcoolice, există cu tôte aceste unele comitate în acest Stat, unde autoritățile locale au votat acăsta interdicțiune; der ea n'a fost aplicată în tot-deuna cu rigurositate. Astfel în micul sat Palmyra, există o cărciumă ținută de un domn William Bolt, pe care nu-lu supărase nime nici odată și care, fiind singurul comerciant de acest gen în localitate, făcea afaceri minunate. Mai țilele trecute Bolt, închișîndu cărciuma, se culcă, când d'odată auși bătîndu în ușa; elu scöce capul pe ferăstră și vedu vr'o trei-deci de călăreți opriti dinaintea prăvăliei lui, care i cerură să le dea de beutu. Bolt răspuse că era prea țărdu și consilia pe călăreți să-și urmeze drumul; der d'o dată trei-deci de revolvere fură îndreptate spre ferăstră sa. Față cu niște argumente atăt de puternice, Bolt vedu că orice împotrivire e de prisos și se coborî să deschidă ușa. Der d'abia scöse zăvorul și călăreții descălecară, repeșîndu-se înăuntru ca o bombă. Preținșii călăreți nu erau alții decât niște femei deghisate în bărbați, cu tôtele făcîndu parte dintr'o societate de temperanță din împrejurime. Cum intrară în cărciumă, acești demoni cu pantaloni au pustiit cărciuma, au dărîmat taraba, au sfărmat paharele, sticlele, au deșertat putinele. Apoi temperanțele au plecat înșcișîndu pe Bolt, că decă va ave nenorocirea să deschidă din nou cărciuma, dinsele se vor întorci să-și mai facă o vizită și că de astă dată îl vor sdrobi.

Editor: Iacobu Mureșianu.

Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu

funcționarii comitatelor, cari formeză nobilimea ungurească propriu spus, că ori cătu de greu le-va veni, totuși densii, în interesul binelui și al conservării lor proprie, se nu se arate față cu iobagiul român nici cu neîncredere esagerată, nici cu frică, nici cu severitate excesivă, fiindcă acăsta ar fi numai o probă despre ura lor neîmpăcată și despre sentimentul lor de răsunare, de örece astfel liniștea adevărată nici odată nu se va pute restabili, și densii pe lângă totu ajutorul armatei, nu vor pute să apere nici o siguranță în ce privește persoanele și averile lor, siguranța, care se pôte dobîndi numai cu uitarea definitivă a trecutului, fiindcă este imposibil, ca eu să pun o gardă înaintea fiecărei curți nobilitare. Ori cătu de greu le va veni acăsta, totuș convicțiunea proprie trebuie să-i indemne la o astfel de purtare.”

În altă scrisore autografă, ce a adresat-o împăratului totu în 13 Dec guvernatorului br. Brukenthal, elu dice între altele:

... „Décă nu se va pune capăt unor asuprii, ce există de mai multu timp în țară, cu deosebire în cesătiunea robotelor și a mai multor taxe diferite, atunci nici nu e posibil ca să putem aștepta o liniște sigură, și chiar dela forțele cele mai mari, fiindcă nimeni nu pôte să țină armata gata de răboiu în contra supușilor săi proprii. Acestu trist exemplu ar trebui să convîngă pe nobili și pe posesori, că viața și averile lor sunt în mîna mulțimei mari, acăca a poporului, și poporul nu-mai tractîndu-lu cu ecvitate, cu iubire și încredere pôte să fie ținut în frâu într'un mod stabil. Escesul de severitate pôte să supună pe unu timp öcreare, der omii, cari n'au nimic, ce să pîră, cari nu sunt le-

gați de casă și de curte, fiindcă și așa de abia mai pot trăi după ele, aceștia vor folosi cea dinteu ocaziune, ca să comită escesele cele mai mari. Eu recunosc pe deplin, că e forțe greu de a pute află un mijloc în contra urei naționale și de religiune, care a ajuns la extrem, și care se manifestă la tôte ocaziunile între Români și Unguri, anume un mijloc cum se pôte trăi împreună amîndou națiunile aceste într'un mod liniștit și ecuitabil și spre binele comun, fiindcă și așa unii fără de alții nici nu pot să existe, acăca domni pămîntesci fără supuși și aceștia erăși fără autorități și fără guvern. Der singurul mijloc ce există este, și Domnia-ta trebuie să fac totu până la extrem, ca în ținuturile revoltate să depărtezi din administrațiunea publică pe toți omii aceia, a căror ură, neîncredere și răsunare ț se va părea, că e neîmpăcabilă, și în locul lor trebuie să te ajuți cu transferarea altor funcționari din alte comitate, fiindcă altcum vor căde de nou în pericol și cu densii vor trage și țera. Totodată e de lipsă, ca puterea suveranului să apară în deplina s'a forță și fiecare, fără indulgență, să fiă șilit a-și implini datoriile sale în conformitate cu urbariul ecuitabil, care s'a stabilit odată, și se nu se cêră mai multu dela iobagiu decât ceea ce e permis...”

(Va urmă).

